

Fra en bydel i flammer til et område til “miraklet i Tingbjerg”

Af Aydin Soei, februar 2026

Denne artikel er en længere version af en tekst, der har været trykt i tidsskriftet Social Kritik. I denne version indgår passager, der beskriver hvordan inddragelse og dialog med lokale forældregrupper har bidraget til, at flere vælger skolen til samtidig med, at jeg også beskriver, hvordan den lokale “infrastruktur” i form af samarbejde med helhedsplaner, civilsamfund mm. har bidraget til at løfte bydelens børn.

Landets store almene boligområder er blandt de mest stigmatiserede i landet, men de er samtidig formentlig også de steder, hvor vi i løbet af det seneste årti har oplevet det største uddannelsesløft.

Allermest bemærkelsesværdig har udviklingen muligvis været i landets største udsatte område i Tingbjerg. Jeg har som sociolog været så privilegeret at have været med på en del af bydelens rejse i forhold til at påvirke bydelens børn i en positiv retning.

For et årti siden var jeg med til at udarbejde Tingbjergundersøgelsen, der viste, at både elever, lærere, pædagoger og forældres forventninger til elever på Tingbjerg Skole var uretmæssigt lave. Siden fulgte fire års arbejde med at undersøge effekten ved at pejle både børn og voksnes forventninger i en mere positiv retning i Tingbjerg og syv andre skoledistrikter.

Allermest tæt og langvarigt har samarbejdet været med skole, boligsocial helhedsplan og andre lokale aktører i Tingbjerg.

Skolen igangsatte på baggrund af Tingbjergundersøgelsens resultater et såkaldt turn around for ti år siden. Dengang var det 60 procent af skolens elever, der startede på en ungdomsuddannelse. Siden er tallet steget år for år. I skoleåret 2021/2022 kastede det avisoverskrifter af sig, da 97 procent af eleverne kom i gang med en uddannelse efter 9. klasse. Året efter var tallet 100 procent (!), og lige siden er næsten alle skolens elever startet på en ungdomsuddannelse.

Udviklingen har fundet sted i et af landets mest socio-økonomisk udfordrede skoledistrikter. Det er intet mindre end bemærkelsesværdigt.

Ikke bare i en dansk men i en europæisk sammenhæng, og udviklingen har gjort, at både skolen og bydelen med jævne mellemrum får besøg af udenlandske skolefolk, politikere og journalister, der vil høre mere om “miraklet i Tingbjerg.”

Om Aydin Soei:

Sociolog og forfatter til en håndfuld bøger om unge i udsatte områder, bander og forebyggelse og forældreskab. Har udarbejdet undersøgelserne ‘Nordvestundersøgelsen’ (2021), ‘Brøndbystrand Projektet’ (2022) og sammen med Flemming Balvig og Lars Holmberg ‘Tingbjergundersøgelsen’ (2017) og ‘Københavnsprojektet – forestillinger og virkelighed om skoletrivsel’ (2023)

I løbet af en februar-nat i 2008 kunne man fra flere kilometers afstand observere et lysskær over Tingbjerg. 15 meter høje flammer stod op fra Tingbjerg Skole, der var blevet sat i brand af ukendte gerningsmænd. I løbet af vinterferien 2008 fandt der mere end 700 afbrændinger sted i udsatte områder i løbet af en kaotisk uge, hvor ildspåsættelser og uroligheder bredte sig som en steppe-ild fra bydel til bydel, landsdel til landsdel.

I medierne blev optøjerne udråbt som “Danmarkshistoriens værste indvandreroptøjer” og “franske tilstande” med henvisning til lighederne med den type uroligheder, der siden 1980’erne med jævne mellemrum har spredt sig fra forstad til forstad i Frankrig. Det var første gang herhjemme, at optøjer på denne måde spredte sig fra bydel til bydel, og ligesom i Frankrig gik statslige skoler ikke fri, når det handlede om ildspåsættelser. Der fandt 14 brandforsøg sted på skoler i Odense, Gladsaxe, Birkerød og forskellige københavnske områder. Det mest bemærkelsesværdige fandt sted i Tingbjerg, som er det største udsatte område øst for Storebælt. Da lærerfløjen nedbrændte efterlod det mere end blot et fysisk aftryk. Som en integrationskonsulent udtalte dagen efter storbranden i Tingbjerg: “Skolerne er et symbol på samfundet for de unge. Det er der, de kan ramme samfundet – måske endda på et af de steder, hvor det er svagest.”

Modsat de fleste af landets udsatte områder befinder Tingbjerg sig så langt ude i periferien af storbyens rum, som man kan komme, inden man rammer forstæderne. Boligområdet har postnummer i det gamle arbejderkvarter Brønshøj, men befinder sig flere kilometer fra denne bydels centrum. To busruter fører ind i Tingbjerg, og på den sidste kilometer af strækningen, fra Brønshøj Torv til Tingbjerg, er ruten omgivet af volde og Ueterslev Mose. Tingbjerg har derfor naturen som nærmeste nabo, og transportmulighederne er langt fra de københavnske brokvarterers tætte net af Metro, S-tog og busruter.

Med sit forstadspræg, den fysiske adskillelse fra resten af storbyen og de ringe offentlige transportmuligheder, minder Tingbjerg således i højere grad om billedet af fysisk segregerede svenske og franske forstæder end det, der kendetegner majoriteten af de almene boligområder i Danmark. Til gengæld har Tingbjergs omkring 5000 beboere adgang til brede karreer og institutioner, der er omgivet af naturområder med plads til leg og klatren i træer.

Ulempen ved den megen luft var i løbet af de landsdækkende optøjer i 2008, at bydelen var let tilgængelig for potentielle brandstiftere, der i aften- og nattetimerne var fri for tilskuere i form af naboer. Der blev derfor nedsat et frivilligkorps af brandvagter, som skulle forhindre ildspåsættelser i bydelen. En af dem var Majid, der dengang var i midten af tyverne og havde boet i Tingbjerg hele sit liv. “Det var koldt og blæste ad helvede til. Der var minusgrader. Lige pludselig var der så flammer over det hele. Jeg var henne ved terrasserne og begyndte så at løbe mod skolen.” Sådan fortalte Majid, da jeg interviewede til bogen “Vrede unge mænd” om den storbrand, der ramte hans gamle folkeskole en lørdag nat i februar 2008. Det tog brandvæsenet halvanden til to timer at slukke branden. I mellemtiden sørgede Majid for, at ingen nærmede sig branden. Nogle mindre børn var også kommet på gaden med deres forældre. „Nogle få var i nattøj og kunne se deres skole brænde,“ fortæller Majid. “Jeg har selv boet 25 år i Tingbjerg. Det var mine gamle minder, jeg kunne se blive brændt ned.”

Jeg har boet en stor del af min barndom i de forstæder, der grænser op til Tingbjerg og er kommet i bydelen siden slutningen af 90'erne. Sidenhen har jeg som sociolog og forfatter beskrevet bydelen i flere bøger, og for knap et årti siden fik jeg mulighed for at komme endnu tættere på bydelen og dens folkeskole, da den ny-konstituerede skoleleder Marco Damgaard bød mig indenfor.

År inden havde jeg interviewet hans forgænger, Joy Friman, om storbranden. Ligesom skolelærere, beboere, klub- og socialarbejdere samt unge i bydelen pegede hun på den særlige detalje, at branden var blevet antændt i den fløj af skolen, der består af lærerværelse og personalelokaler. "En stor del af dem, der bor herude, har gået her på skolen. Derfor er det måske heller ikke tilfældigt, at gerningsmændene har tændt ild et sted på skolen, hvor brandvæsenet ikke kunne komme til. Der ligger måske også en symbolik i, at det netop er den fløj af skolen, hvor lærerværelset er, der er blevet brændt af."

Skolelederen fremhævede i sammembæring det paradoksale ved unge, der brænder ting af i frustration over deres sociale position i samfundet og derved bekræfter det negative billede af deres bydel og sig selv, som de netop føler sig frustrerede over. "De her brande var helt klart udtryk for en måde at vise sine frustrationer på. Mange af de unge føler sig stigmatiserede, men det triste er, at når de viser deres frustrationer på denne måde, så bliver de mere stigmatiserede."

Storbranden var et eksempel på en af de typer historier, der bidrog til det blakkede ry, der kendetegner mange af de gamle arbejderklassekvarter, som siden 1980'erne er blevet stadig mere indvandrerlige. Og en af de slags historier, som både beboere og ledende medarbejdere ikke ligefrem står i kø for at skulle udtale sig om offentligt. Det er således sigende, at det først lykkedes mig at interviewe den tidligere leder af skolen i Tingbjerg om storbranden i 2008, da jeg til slut troppede fysisk op og bankede på hendes dør efter en længere periode, hvor hun ikke besvarede mine henvendelser. Jeg tror ikke, at jeg fornærmer nogen, når jeg siger, at Tingbjerg Skole tidligere var meget mere lukket om sig selv, og at frygten for "endnu en dårlig historie" prægede både medarbejdere og beboere i et af landets største og mest stigmatiserede boligområder. Men noget har ændret sig markant i Tingbjerg. Både i forhold til den faktiske udvikling i bydelen, men også i forhold til mere svært målbare forhold. Tingbjerg er begyndt at ranke ryggen mere. Med god grund.

Og en af årsagerne er den netop afgåede skoleleder Marco Damgaard, der har huseret i bydelen siden midten af 2010'erne. Han har åbnet skolen for både lokalsamfund og omverden, øget elevtallet med en tredjedel og stået i spidsen for en såkaldt *turn around*, der har ført til det formentlig mest dramatiske skifte, vi har set noget sted i landet, når det handler om, hvor stor en andel af skolens elever, der lykkes med at tage en ungdomsuddannelse.

Hvis nogen havde fortalt mig kort efter storbranden på Tingbjerg Skole, at skolen et årti senere ville kickstarte en udvikling som den, vi har været vidner til de senere år, ville jeg have betragtet dem med vantro. Generelt har vi set en stor social mobilitet i landets udsatte områder i løbet af det seneste årti, hvor andelen af unge der tager en ungdomsuddannelse er steget fra 40 til 60 procent, ifølge Danmarks Statistik. Altså markant højere end den stigning på fire procentpoint, vi har set på landsplan. Der er formentlig ikke andre områder i landet, hvor der de senere år er sket så stort et uddannelsesløft, som det vi har været vidner til i Danmarks største almene boligområder.

Og allermest bemærkelsesværdig har udviklingen måske været i Tingbjerg, hvor Tingbjerg Skole er gået forrest for at løfte eleverne i samarbejde med forældre, den boligsociale helhedsplan og civilsamfund.

Skolen har særligt indtaget en mere åben og samfundsforandrende rolle for bydelen som helhed, siden den i 2017 proklamerede, at den ville gå forrest i forhold til at stille mere positive og retvisende forventninger til bydelens unge. Dengang var det omkring 6/10 af skolens elever var indskrevet på en ungdomsuddannelse 15 måneder efter at have afsluttet folkeskolen. Uddannelsesløftet sidenhen har været bemærkelsesværdigt. Igennem en årrække har det næsten været alle skolens elever, der startede på ungdomsuddannelse. I skoleåret 2021/2022 drejede det sig om 97 procent af eleverne, hvilket blev bemærket af skolefolk i hele landet. Året efter var det imidlertid alle elever fra Tingbjerg Skole – 100 procent! –, der indskrev sig på en ungdomsuddannelse.

Udviklingen har fundet sted i et af landets mest socio-økonomisk udfordrede skoledistrikter. Et distrikt der sågar befinder sig et af landets største almene områder, der sammen med Vollsmose på Fyn og Gellerup i Aarhus formentlig, er det tætteste vi kommer på udsatte områder, der er fysisk segregerede fra resten af byen på samme måde, som man kender fra andre lande. Tingbjerg er ikke blot et af de største og mest socioøkonomisk udfordrede skoledistrikter i landet. Der er samtidig også tale om et af de mest indvandrerige skoledistrikter, hvilket formentlig også indvirker på de negative forventninger, som bydelen børn og unge kan blive mødt med, og som risikerer at udvikle sig til selvopfyldende profetier. En international rapport fra OECD har tidligere slået fast, at særligt tosprogede elevers oplevelse af lave lærerforventninger i Danmark er “bekymrende set i lyset af internationale undersøgelser, der viser den knusende effekt ved lave lærerforventninger på elevernes motivation og indsats.”

I Tingbjerg er det lykkedes at vende de lave lærerforventninger, og – som det vil fremgå senere i teksten – at samarbejde tæt mellem boligsociale aktører, folkeskole, civilsamfund m.fl. om at skabe en mere positiv lokal fortælling om bydelens børn for derved at bidrage til den høje sociale mobilitet i området.

Det er intet mindre end bemærkelsesværdigt. Ikke bare i en dansk men i en europæisk sammenhæng, og udviklingen har gjort, at både skolen og bydelen med jævne mellemrum får besøg af udenlandske skolefolk, politikere og journalister, der vil høre mere om “miraklet i Tingbjerg.” Skoleleder Marco Damgaard har fremstået som ansigtet på Tingbjerg Skoles positive udvikling, men har nu givet faklen videre og rykket videre til en post som borgmester i forstadskommunen Herlev. Tilbage står en skole, der har stillet sig i front for at omgøre Tingbjergs ry og rygte i samspil med det lokale civilsamfund, den boligsociale helhedsplan og andre lokale aktører. Den nyligt afgåede skoleleder har gennem årene udmærket sig ved offentligt at dele ud af både udfordringer og succeser på Tingbjerg Skole, og det ville være ærgerligt, hvis de gode erfaringer forsvandt med ham.

Jeg er ikke sikker på, at den større offentlighed herhjemme forstår omfanget af de positive forandringer, som skolen i Tingbjerg har bidraget til. Bydelen bakker i dag i langt højere grad op om den lokale skole, end tilfældet var for et årti siden, mens hele lokalområdet på sin side nyder gavn af de succesoplevelser og det uddannelsesløft, som skolen bibringer Tingbjergs ungdom.

Derfor svarede jeg også straks ja, da jeg blev spurgt om jeg ville skrive forord til Marco Damgaards bog “Miraklet i Tingbjerg”, hvori den tidligere skoleleder redegør for sine 11 år på Tingbjerg Skole. Da jeg gik i gang med at skrive forordet, fik teksten imidlertid hurtigt vokseværk, og jeg lod den beredvilligt vokse til langt ud over grænserne for, hvad der er plads til i et forord.

Skoleledelsen og andre lokale aktører i Tingbjerg har gennem årene peget på “data” og Tingbjergundersøgelsen (2017), som jeg var med til at udarbejde, som grundlag for skolens vendepunkt, når det handler om bevægelsen henimod større uddannelseschancer for bydelens børn og unge. Mens Marco Damgaard har beskrevet “Miraklet i Tingbjerg” fra skolelederens stol i sin nyligt udkomne bog, så forsøger jeg i denne tekst at beskrive arbejdet for at skabe større social mobilitet og en mere positiv fortælling og skolekultur i Tingbjerg fra “den sociologiske samarbejdspartners” side. Ønsket er at den potentielle samfundsmæssige gevinst ved at lære af erfaringerne i Tingbjerg gives videre.

En nyudnævnt skoleleder i jakkesæt

Et par uger efter, at Marco Damgaard var blevet konstitueret i som skoleleder i Tingbjerg i 2016 ringede jeg til ham og foreslog et samarbejde om det første studie herhjemme, der specifikt undersøger forholdet mellem risikoadfærd, skolekultur og antagelser om selvsamme blandt børn og voksne i et udsat område.

Jeg havde i løbet af både interviews og på workshops på indvandrerlige skoler og i udsatte områder rundt om i landet gang på gang oplevet, at de unge gav udtryk for nogle overdrevne antagelser om kriminalitetens omfang i deres lokalområde og i samfundet generelt, mens de omvendt undervurderede, hvor normalt det var at komme i uddannelse og job. Inden opkaldet til den ny-konstituerede skoleleder i Tingbjerg havde spurgt kriminologerne Flemming Balvig og Lars Holmberg om de ville samarbejde om et pilotstudie for at undersøge, hvorvidt de sociale misforståelser jeg stødte på i mit arbejde så ud til at være udtryk for en generel udfordring, når vi snakker børn og unge i udsatte områder. Flemming Balvig og lektor Lars Holmberg har i tidligere studier påvist, at sociale overdrivelser om både kriminalitet, rygning og alkoholforbrug er et temmelig udbredt fænomen blandt unge. Og at den fejlagtige opfattelse af “vennernes” risikoadfærd kan bidrage til et “fiktivt pres”, hvor de føler, at de skal foregive og opføre sig på en bestemt måde for at leve op til normer og adfærd, som de *tror* er dominerende i ungegruppen.

Heldigvis takkede Flemming Balvig og Lars Holmberg “ja” til at samarbejde og til at bygge videre på deres eksisterende forskning om risikoadfærd ved at supplere med spørgsmål angående elevernes holdninger til skole og uddannelse. I mit forfatterskab har jeg beskæftiget mig med kriminalitetstruede drenge og unge mænd (bl.a. i Tingbjerg), og når jeg har interviewet denne gruppe om deres erfaringer med folkeskolen, har den i mange tilfælde været negativ og præget af skoleskift og konflikter med lærere og andre elever. Jeg var nysgerrig på, hvor udbredt det var med antiskolekultur blandt elever i udsatte områder, og om der eksisterede sociale overdrivelser i ungegruppen angående negative holdninger til skole og uddannelse blandt jævnaldrende. Spørgsmålet var bl.a. om en bestemt skolekultur og/eller forkortede antagelser om, hvad der er *cool* og anerkendelsesværdigt

blandt flertallet af ens skolekammerater potentielt set bidrager til en tavshedens spiral, hvor elever ikke tør artikulere skoleambitioner foran deres venner. Bl.a. af frygt for at blive udråbt som “duks” og “stræber”. De samme spørgsmål ville vi stille i det middelklassedominerede nabodistrikt, der hører til Brønshøj Skole for at blive klogere på, om der var signifikant forskel på eleverne i “ghettoen” kontra “villabørnene” fra naboområdet, når det handler om både skoletrivsel og risikoadfærd.

Lederen af SSP København, der koordinerer det kriminalpræventive arbejde i København, tippede mig om en ny ung skoleleder i Tingbjerg. Han virker temmelig ambitiøs og er overraskende åben over for idéer og samarbejder om at føre sine ambitioner ud i livet, fik jeg at vide. I vil være et godt match, tilføjede lederen af SSP København til mig. Jeg var jeg mere end almindeligt motiveret for at samarbejde med skole og lokalsamfund i Tingbjerg, som jeg kendte temmelig godt i forvejen, men jeg forberedte mig på et “nej” fra skolens side af frygt for, at en undersøgelse, som den jeg foreslog, risikerede at bekræfte eksisterende fordomme om eleverne med skolen. Til min overraskelse erklærede Marco Damgaard sig straks “interessert” og inviterede mig forbi skolen få dage senere, da jeg ringede.

Da jeg troppede op på hans kontor, sad der en mand foran mig på min egen alder – i starten af sine tredivere, men væsentligt bedre klædt; iført skjorte, mørkeblåt jakkesæt og en ivrig, smittende attitude. Jeg havde ikke tidligere mødt en skoleleder, der så sådan ud, og det var også første gang, jeg stødte på en mand iført jakkesæt i Tingbjerg.

Forundringen blev ikke mindre, da den nyudnævnte skoleleder åbnede munden efter, at jeg havde forklaret ham, at ambitionen med vores pilotstudie var at finde frem til resultater, der kan bidrage til at øge elevernes trivsel, skolepræstationer og chancer i livet. Det er i hvert fald det, jeg håber på, tilføjede jeg en anelse tøvende, usikker på, om jeg havde udtalt mig for højtflyvende. Marco Damgaard virkede ikke skræmt. Han begyndte med løs hånd at dele ud af sine visioner angående faglighed og trivsel for såvel elever som personale, og proklamerede at målet for pilotstudiet gik som hårdt i handske med de ambitioner han havde for skolen.

Jeg ventede forgæves på forbehold og kritiske spørgsmål fra skolelederens side, når det gjaldt et muligt samarbejde og følte på et tidspunkt, at jeg måtte redegøre for potentielle faldgruber ved at undersøge eleverne faktiske adfærd og holdninger til skolen i et distrikt, hvor mange fravalgte den lokale skole, bl.a. på grund af dens ry og rygte, som vi risikerede at bekræfte.

“Men,” sagde jeg: Det vil være overraskende, hvis vi ikke finder frem til sociale overdrivelser blandt udskolingseleverne angående rygning, alkohol og ungdomskriminalitet, for det er det mønster, man har set i tidligere studier af aldersgruppen. Usikkerheden er straks større, når det handler om elevernes holdning til skolen.

Studiet vi muligvis bekræfte, at middelklassens børn i nabodistriktet både opfører sig pænere end børnene på Tingbjerg Skole, og at de er glattere for deres skolegang og er mere motiverede for fremtidig uddannelse end eleverne i Tingbjerg.

Ambitionen var at lave et pilotprojekt, der kunne bane vejen for at bekæmpe potentielle sociale misforståelser og fordomme, der kan udvikle sig til selvopfyldende profetier blandt udskolingselever i et udsat område, men disse unge eksisterer påvirkedes selvsagt også af de voksne, der omgiver dem.

Forsigtigt luftede jeg derfor en idé for skolelederen. At både hans medarbejdere og elevernes forældre også indgik i studiet ved, at vi testede, hvorvidt deres antagelser om udskolingselever på skolen var retvisende, når den sammenlignedes med elevernes risikoadfærd og holdninger og ambitioner til skolegang og uddannelse. Vi ville gerne bede både forældre, lærere, pædagoger og lokale kriminalpræventive medarbejdere om at besvare anonyme spørgeskemaer om, hvad de troede om eleverne. Det kan også være kontroversielt, hvis det viser sig, at forældre og medarbejdere reproducerer fordomme om eleverne, forklarede jeg Marco Damgaard og tilføjede: Det kan se dårligt ud for dine medarbejdere, hvis det viser sig, at deres antagelser om elevernes adfærd befinder sig langt fra virkeligheden.

Marco Damgaard nikkede eftertænksomt. Det må vi bare finde os i, hvis det er det, vi finder frem til, svarede han. "Prøv at hør her: Vi vil allesammen det samme. Og det er at skabe den bedst mulige skole for eleverne. Hvis det betyder, at vi må sætte os selv lidt på spil, så må vi sætte os selv på spil." Og så sluttede han med at konstatere: "Vi er på."

Og sådan startede samarbejdet med Tingbjerg Skole.

Et turn around

Tingbjergundersøgelsen (2017) viste, at elevernes adfærd på Tingbjerg og Brønshøj Skole ikke adskilte sig signifikant. Den største forskel var, at både elever og voksne udviste alt for lave og forkerterte forventninger, når det handlede om børnene i "ghettoen." De overdrev Tingbjergbørnenes risikoadfærd, mens de omvendt underdrev elevernes lyst og motivation for skole og fremtidig uddannelse. Ni ud af ti udskolingselever på Tingbjerg Skole svarede således, at de var glade for at gå i skole, og 84 procent tilkendegav, at deres ambition var at tage en uddannelse efter skoletiden. Men eleverne troede, at det kun var halvdelen af skolekammeraterne, der kunne lide at gå i skole, og at mindretallet havde planer om at fortsætte med uddannelse efter sidste skoledag. Personalet på skolen troede, at kun lidt over halvdelen af eleverne i udskoling kunne lide at gå i skole, mens forældre til børn på skolen antog, at under halvdelen af de 14-15-årige var glade for at gå i skole, og ligesom børnene undervurderede de voksne i markant grad, hvor stor en andel af Tingbjerg-eleverne, der havde ambitioner om at tage en ungdomsuddannelse.

Spørgsmålet er, hvor tilbøjelig 15-årige Ali og Peter er til at tale højt om, at de godt kan lide at gå i skole og er ambitiøse angående egen fremtid og uddannelse, hvis de fejlagtigt tror, at halvdelen af deres skolekammeraterne ikke gider skolen, og når de er omgivet af voksne, der har overdrevent negative forventninger til deres risikoadfærd, men omvendt underdriver deres lyst og motivation for skole og uddannelse?

Marco Damgaard beskriver i sin bog 'Miraklet i Tingbjerg', hvordan hans medarbejdere på skolen først reagerede med noget, der nærmede sig vantro, da Lars Holberg, Flemming Balvig og jeg mødte op og præsenterede resultaterne for dem. Særligt den del, der handlede om, at lærere og pædagoger undervurderer, hvor stor en andel af eleverne, der er glade for at gå i skole gav i første omgang anledning til bekymrede miner og anspændt stemning i lokalet. På et tidspunkt føltes det, som om man kunne høre en knappenål falde til jorden. Dernæst kom forskellige bud fra medarbejderne

på, hvorfor de i så høj grad undervurderede elevernes lyst og motivation for skole og uddannelse. Flere handlede om, at det måtte være “de andre”, der havde svaret “skævt”. De “nye lærere” kender mest af alt Tingbjerg fra medierne, hvilket nok har farvet deres besvarelser, mente en af de rutinerede kræfter i lærerstaben. Herefter replicerede en af de yngre lærere, at virkeligheden nok snarere var den omvendte. At nogle af “de ældre kræfter” på skolen hang fast i et gammelt billede af Tingbjerg fra en tid, hvor ungdomskriminaliteten bl.a. havde været meget højere. Det var derfor nok mere sandsynligt, at de lave forventninger kunne tilskrives de ældre lærere, foreslog den pågældende lærer. Som man måske kan fornemme af beskrivelsen ovenfor var stemningen en anelse anspændt. Indtil den vendte. Det gjorde den, da en medarbejder rakte armen i vejret og italesatte behovet for både at stå sammen på tværs af hele medarbejdergruppen og at anerkende, at der kunne være behov for en kulturændring på skolen om at stille mere positive og retvisende forventninger til eleverne. Det burde være det, som vi bruger vores energi på fremfor at pege fingre ad hinanden, understregede den pågældende.

Den bemærkning fungerede som et ventil og blev et vendepunkt, der vendte stemningen i personalelokalet.

Hvis eleverne skal føle stolthed omkring det at gå i Tingbjerg Skole, kræver det, at vi som lærere og pædagoger på skolen også er stolte af den skole, vi bedriver, tilføjede en anden medarbejder. Og der ER grund til stolthed, når ni ud af ti elever, svarer, at de er glade for at gå på skolen. Det må alt andet lige være fordi, vi laver god skole, proklamerede hun.

Formålet med mødet var todelt: at korrigere for forkerte antagelser blandt medarbejderne og at give lærere og pædagoger medejerskab i forhold til at i gangsatte en proces, hvor eleverne blev pejlet i retning af en mere positiv skolekultur og et mindre “fiktivt pres” for at tie om deres positive holdning til skole og fremtidig uddannelse. Dette skulle bl.a. ske ved, at de skulle mødes med mere retvisende forventninger fra lærere og pædagoger, men for at det skal lykkes og forankres i det daglige arbejde, skal der formentlig mere til end blot et par timers samtale med nogle udefrakommende forskere. Efter præsentationen af resultaterne fra Tingbjergundersøgelsen, faciliterede vi derfor en workshop, hvor Tingbjerg Skole og Fritids lærere og pædagoger blev delt op i grupper, hvori de diskuterede og nedskrev konkrete forslag til, hvad der skulle til for at stille mere retvisende og positive forventninger til eleverne, hvordan dette kunne forankres i skolens eksisterende struktur, og hvordan man kan samarbejde med forældre og andre aktører om at lykkes med opgaven.

I løbet af denne samtale indgik også en diskussion om trivsel og kontinuitet i forhold til både medarbejder og elevers gang på skolen, for som det vil fremgå senere i denne tekst er retvisende forventninger og en positiv skolekultur i høj grad også betinget af længerevarende og trygge relationer mellem elever og medarbejdere og generel høj trivsel, der også sikres ved at være opmærksom på det liv børnene har udenfor skolens rum.

Allerede ved mødets afslutning bekendtgjorde skoleleder Marco Damgaard, at trivsel og stolthed blandt medarbejdere og elever hang sammen, og at dette faktum skulle medtænkes i den proces, som skolen nu ville igangsætte for at stille mere positive og retvisende forventninger til eleverne.

Skolelederen viftede med den stak papirer med idéer og forslag, som medarbejderne havde udarbejdet. “Og vi går i gang med det samme,” tilføjede han.

Stemningen i personalerummet nærmede sig til slut det let euforiske. Jeg har sjældent oplevet et lignende stemningsskifte i et lokale. I den kommende tid kom jeg til at opleve min del af lignende møder i Tingbjerg.

Mødet med forældrene

Jeg fremlagde bl.a. undersøgelsens resultater og var med til at facilitere dialog med forældre på Tingbjerg Skole, men for at nå de mange forældre, der IKKE havde børn på skolen lavede vi yderligere forældrearrangementer gennem lokale mødre- og fædregrupper i bydelen.

Til et arrangement på Tingbjergs Skole fortalte forældre fra skolebestyrelsen, at de i sagens natur anbefalede skolen til andre forældre, men at de på baggrund af Tingbjergundersøgelsens resultater havde diskuteret, hvordan de på andre måder implicit bidrog til at reproducere bydelens negative ry, som formentlig indvirker på både børn og voksne overdrevent negative antagelser om skolens elever.

Forældrene fra skolebestyrelsen berettede således om, at de jævnligt løj om, hvor de boede henne, når de mødte nye mennesker. De havde netop haft en drøftelse, hvor de var blevet enige om at denne praksis måtte stoppe, hvis forældre skal sætte et godt eksempel for deres børn og bidrage til at give et mere retvisende billede af bydelen i deres møder med det omgivende samfund.

Hvordan skal vi forvente, at vores børn har en stolthed omkring det at bo i Tingbjerg, når deres forældre ikke ranker ryggen og viser omverdenen, hvad det vil sige at være beboer i bydelen, lød konklusionen fra skolebestyrelsen, der derfor opfordrede alle forældre til at se det som en fælles opgave at fremvise positive forventninger til bydelens børn som helhed fremfor kun at fokusere ens eget afkom.

Ved de dialogmøder der blev faciliteret af de lokale mødre- og fædrenetværk var tematikken en anden. De fleste af de lokale bydelsmødre, der bl.a. rådgiver andre forældre i området, havde fravalgt den lokale skole og gruppen havde i en årrække frarådet Tingbjerg Skole. Årsagen var ikke skolens faglige niveau men, at de var bekymrede over den høje andel af etniske minoritets elever på skolen. Og det på trods af at de alle selv har etnisk minoritetsbaggrund.

Vi bor jo i Danmark, og derfor har vi tænkt, at det var bedre for vores børn at gå på skoler, hvor der er flere “danske børn”, forklarede en af bydelsmødrene. For efter skoletiden skal de jo leve et liv, hvor man kommer hinanden ved på tværs.

Erfaringerne ved at sprede børnene ud på alle mulige skoler uden for bydelen havde imidlertid også en række negative konsekvenser, hvilket havde fyldt meget i samtaler mellem bydelsmødrene, forklarede de.

Nogle af dem havde oplevet, at deres børn blev mødt med fordomsfulde antagelser og set som potentielle problemer, når de startede på mere “hvide” og middelklassedominerede skoler. Nogle børn følte sig således “forkerte” og mindreværdige, hvilket påvirkede både deres trivsel og faglige formlen negativt, forklarede en repræsentant for den lokale gruppe af bydelsmødre. Andre forældre

pointerede, at deres børn led under manglen på venner og fritidsliv lokalt, fordi de gik på skoler, der geografisk befandt sig langt væk fra hjemmet.

Forældregrupperne i Tingbjerg havde med andre ord gennem noget tid diskuteret, hvorvidt prisen ved at fravælge den lokale folkeskole til fordel for mere blandede skoler var for høj.

Særligt mødrene pointerede igen og igen, at det betød meget for dem, at deres børn gik på en skole, der troede på deres børn, og at det var afgørende for dem, at børnene sluttede skoletiden med kundskaberne til at fortsætte med en ungdomsuddannelse.

Her tog mødet en drejning. Forpersonen for Bydelsmødrene bad om en pause, så gruppen kunne tage en intern drøftelse på baggrund af både de resultater, der var blevet fremlagt og den udveksling af erfaringer, som var blevet delt i lokalet.

Efter pausen bekendtgjorde talspersonen for områdets bydelsmødre, at de fra nu af ville anbefale forældre i bydelen af vælge Tingbjerg Skole til. Tingbjergundersøgelsens resultater sammenholdt med aftenens diskussioner og ansættelsen af en ny skoleleder, som højt og åbent havde artikuleret ambitioner og tro på bydelens børn, gjorde udslaget, forklarede hun. Fra nu af vil vi anbefale Tingbjerg Skole til andre forældre, gentog hun.

Jeg var forbløffet. Skulle der ikke mere til? På under to timer havde vigtige repræsentanter for forældre og civilsamfund bevæget sig fra at fraråde den lokale skole til at ville være fortalere for den. Da jeg måneder senere talte med skoleleder Marco Damgaard om oplevelsen, fortalte han mig, at bydelsmødrene var blevet så ivrige ambassadører for skolen, at han havde bedt dem om at skrue en anelse ned. Som skoleleder var det afgørende for ham, at forældre ikke valgte skolen ukritisk til på baggrund af anbefalinger fra alle mulige, men at de rent faktisk også dukkede op til åbent hus, tog kritisk stilling, trykkede hans hånd og indgik i en forudgående samtale om den gode skolegang og indbyrdes forventninger mellem skole og forældre, inden deres børn startede på skolen.

At korrigere og pejle henimod en mere positiv skolekultur

To år efter publikationen af Tingbjergundersøgelsen og det *turn around*, som skolen satte i gang, påbegyndte vi en storskalaundersøgelse inspireret af pilotprojektet i Tingbjerg. Vi udvidede studiet til at inkludere otte forskellige skoledistrikter, hvoraf halvdelen befandt sig i såkaldt udsatte områder, mens de fire øvrige lå i naboskoledistrikter, hvor elevernes havde en socioøkonomisk baggrund, der var tættere på middelklassens. Denne gang fulgte vi udskolingseleverne over en fireårig periode, hvor vi på skolerne i de udsatte områder forsøgte at korrigere for eventuelle sociale misforståelser vedrørende udskolingseleverne blandt både dem selv, men også blandt lærere, pædagoger og lokale kriminalpræventive medarbejdere.

Tingbjerg Skole indgik endnu engang, og var af gode grunde foran de øvrige skoledistrikter foran de øvrige skoler, når det handlede om bestræbelserne på at stille retvisende forventninger til eleverne, da vi i gangsatte storskalaundersøgelsen. Vi kunne se, at skolen havde rykket sig markant, når det handlede om, hvor tæt personalets antagelser om udskolingselevernes adfærd, skoletrivsel og uddannelsesambitioner var på virkeligheden. Fra at være en skole hvor personalet havde stillet alt for lave forventninger til udskolingseleverne, var Tingbjerg Skolen ved projektets begyndelse – med

en stor margin – den af de otte medvirkende skoler, hvor lærere og pædagoger havde de mest retvisende antagelser om eleverne.

Storskalaundersøgelsen fik navnet Københavnsprojektet, og ligesom den forudgående pilotundersøgelse viste den, at der ikke var signifikant forskel på udskolingselevernes risikoadfærd og holdninger til skole og uddannelse på skoler i udsatte og ikke-udsatte områder, men at sociale misforståelser og lave forventningerne var mere udbredt, når det handler om eleverne i udsatte og stigmatiserede områder. Særligt når det gjaldt elevernes risikoadfærd var overdrivelserne blandt både elever og voksne større angående dem, der gik på skole i et udsat område. Mens eleverne overdrev hinandens risikoadfærd, underdrev de vennernes holdning til undervisning, lærerne, socialt fællesskab i klassen mv.

Både den faktiske skoletrivsel og eleverne misforståelser om selvsamme var påfaldende ens på tværs af skoledistrikter, og der var ingen signifikant forskel blandt eleverne fra udsatte og ikke-udsatte områder.

På tværs af de otte skoler var det i gennemsnit otte ud af ti elever, der var glade for at gå i skole, men eleverne selv troede, at det kun gjorde sig gældende for halvdelen af de andre på deres årgang. Efter at eleverne havde besvaret spørgeskemaerne første gang, brugte vi det næste år på at lave såkaldt social pejling i både klasse- og lærerværelserne på halvdelen af skolerne, hvor ambitionen var at korrigere for sociale misforståelser.

Lars Holberg og Flemming Balvig har tidligere bl.a. påvist, hvordan man kan reducere ungdomskriminalitet betragteligt ved at facilitere en samtale i klasselokalerne, hvor man viser eleverne, at virkeligheden er en anden (mindre vild virkelighed), end de tror, når det handler om risikoadfærden blandt jævnaldrende venner, som de spejler sig i. Formålet er at “pejle” de unge i en retning, hvor de føler mindre “fiktiv” pres”, hvilket bl.a. kan dæmme op for et ungdomskulturelt fænomen som “mandag morgen-effekten”: Ritualet hvor unge møder ind mandag morgen og overdriver weekendens udskejelser for ikke at virke som kedelige og atypiske størrelser, der falder uden for i forhold til de jævnaldrende venners adfærd.

Hvor man tidligere har lavet studier med fokus på at aflive fordomme og misforståelser om risikoadfærd og kriminalitet, forsøgte vi i Københavnsprojektet for første gang at korrigere for misforståelser omhandlende den dominerende unge-holdning til skole og uddannelse. Det skete blandt andet ved workshops i klasselokalerne, der munded ud i, at eleverne udformede en samlet liste med forslag til, hvordan man i klassen kunne arbejde for at undgå fordomme og negative forventninger til hinanden. Det var typisk skolens SSP-lærer, der faciliterede diskussionen, og den pågældende havde også ansvaret for at hænge listerne med forslag op i klasserne. Efterfølgende besvarede eleverne endnu engang spørgeskemaer og egen adfærd og antagelser om de andre elever på årgangen for at kunne måle på, om den sociale pejling i klasserne så ud til at have haft en effekt.

Vi fandt i løbet af projektet, at der også ser ud til at eksistere en mandag morgen effekt og en “tavs-
hedens spiral”, når det handler om at artikulere holdninger til skole. I løbet af diskussionerne i klasserne viste det sig, at det var udbredt blandt eleverne at italesætte, at man var “dødtræt” og “ikke

orkede matematik” eller lignende, når man mødte i skole efter weekenden. Stort set alle elever tilkendegav, at man havde artikuleret sig negativt om at skulle møde i skole mandag morgen.

Til gengæld var det typisk ganske få elever – om nogen – i hver klasse, der var mødt ind mandag morgen og åbent artikuleret – under påsyn af skolekammeraterne –, at de i løbet af weekenden havde glædet sig til at komme i skole, at de så frem til næste times undervisning eller lignende positive udsagn. Og det på trods af at det så ud til, at næsten alle på et eller andet tidspunkt i løbet af deres skoletid havde glædet sig til at møde i skole. Når eleverne blev spurgt om de nogensinde havde glædet sig at komme i skole, var svaret enstemmigt “ja”, men næsten ingen havde artikuleret dette foran vennerne, mens de omvendt jævnlige italesatte det, når de ikke orkede en skoletime eller lignende.

Hvorvidt det er en bestemt skolekultur, hvori nogle holdninger bl.a. italesættes mens andre forties, der er årsag til, at skoleelever – på tværs af skoledistrikter – undervurderer, hvor glade vennerne er for at gå i skole, eller om det er fordomme og overdrevne antagelser om skoletrætte elever, som bidrager til en kultur i klasseværelserne (måske også lærerværelserne), der potentielt set kan stå i vejen for en positiv læringskultur, kan vi ikke svare på. Der er formentlig tale om en vekselvirkning. Noget tyder under alle omstændigheder på, at det kan være en god idé at være opmærksom på såvel skolekultur som sociale misforståelser angående elevernes lyst og motivation for skole.

Et år efter at have faciliteret samtaler med både elever og lærere og pædagoger på halvdelen af skolerne i projektet, kunne vi konstatere, at skoletrivlsen var steget med 15 procent på disse skoler sammenlignet med de fire kontrolskoler, hvor vi ikke havde lavet social pejling med fokus på skolekultur. Elevernes forkerte antagelser om hinandens holdninger til skole og uddannelse var samtidig faldet med 20 procent.

Det ser således ud til, at det kan bidrage til øget skoletrivsel og til at nedbringe sociale misforståelser om holdning og ambitioner vedrørende skole og uddannelse blandt vennerne, hvis man pejler eleverne i retning af en skolekultur, hvor de føler mindre fiktivt pres for at undlade at italesætte deres glæde og motivation for skolegang og fremtidig uddannelse.

I Københavnsprojektet skete dette ved at bruge metoden social pejling med samtaler og workshops i både klasse- og lærerværelser. Desværre lykkedes vi ikke med at lave social pejling form af dialogmøder og samtaler med forældrene til elever på de otte medvirkende skoler om, hvordan de også kan hjælpe med at stille retvisende forventninger til eleverne. Det kunne der ellers godt være behov for. Tallene viste således, at forældrene var den voksengruppe, der overdrev elevernes risikoadfærd og kriminalitet mest, og i det hele taget ser det ud til, at de sociale misforståelser på ingen måde kan afgrænses til en størrelse, der kun eksisterer indenfor skolen rum.

Når overdrevne og forkerte antagelser om risikoadfærd og kriminalitet ser ud til at være særligt udbredt vedrørende børn og unge fra udsatte områder, hænger dette i sagens natur også sammen med den generelle stigmatisering af disse kvarterer i den offentlige debat og i den politiske arena i form af bl.a. diskriminerende lovgivning målrettet områder med mere end 50 procent beboere med rødder i ikke-vestlige lande mm.

Denne generelle stigmatisering af bestemte områder kan med andre ord have en afsmittende effekt på bydelens beboere og deres børn i form at uretmæssigt lave forventninger, hvorfor en ambition

om at skabe en mere positiv skolekultur og en større grad af lighed i livschancer formentlig ikke kan afgrænses alene til folkeskolen som institution.

Det er således tvivlsomt om positive forandringer i form af mere skoletrivsel og færre fordomme mellem udskolingselever er af en blivende størrelse, hvis ikke arbejdet for at skabe en mere positiv skolekultur ikke forankres i både skole og lokalsamfunds eksisterende infrastruktur, hvor der tages medejerskab for processen blandt forældre, skolemedarbejdere, civilsamfund, boligsociale aktører mm. Og netop det er formentlig årsagen til, at den positive skole-effekt på elevernes skoletrivsel og uddannelseschancer har været størst og mest længerevarende i Tingbjerg, når det gælder de otte medvirkende skoledistrikter, der indgik i Københavnsprojektet. Det såkaldte *turn around* som Tingbjerg Skole igangsatte på baggrund af et pilotprojekt tilbage i 2017, rækker således langt udover social pejling og workshops i klasseværelserne.

Mirakel eller velfungerende lokal infrastruktur?

Når Tingbjergundersøgelsen i dag er mere kendt i skolekredse end den storskala-undersøgelse, som fulgte, handler det formentlig om, at Tingbjerg Skole – og bydelen som helhed – tog ejerskab over resultaterne og insisterede på at forankre og samarbejde lokalt om at arbejde for mere positive forventninger og skolekultur. Vi har at gøre med en bydel, der siden årtusindskiftet har haft skiftende boligsociale helhedsplaner med et stort fokus på at løfte bydelens børn og unge, og hvor rammerne generelt er til stede for et samarbejde mellem SSP, boligsociale aktører og civilsamfund om at skabe social mobilitet. Konstruktionen med boligsociale helhedsplaner i den almene boligsektor er særegen, og meget tyder på, at det tætte samarbejde om at understøtte særlig udsatte børn, unge og deres familier i områder, der er udvalgt til at have en boligsocial helhedsplan har bidraget til den store sociale uddannelsesmobilitet, som vi har set i løbet af det seneste årti.

Der er boligsociale helhedsplaner i 50 forskellige områder i landet, hvor der afsættes ressourcer til at arbejde med målrettede sociale interventioner og initiativer som lektiehjælp, familierådgivning, understøttelse af civilsamfund som fædre- og mødregrupper og en indsats for at få aktiveret børn og unge i foreningsliv, fritidstilbud, lommepengeprojekter og fritidsjob.

Tingbjerg er et af de områder i landet, der har haft den længstvarende boligsociale indsats i landet, og der eksisterer derfor en infrastruktur for samarbejde, sociale interventioner og aktører, som i den grad understøttede den lokale skole, da den ønskede at formidle budskabet om udskolingselevernes positive holdninger til skole og uddannelse.

Hvis det ikke var for midler og ressourcer for at inddrage og aktivere forældre i Tingbjerg i den større samtale om det gode ungdomsliv, ville de etablere fædre- og mødregrupper (Baba og Bydelsmødre), som Tingbjergundersøgelsen blev fremlagt for, fx slet ikke eksistere. Da vi lavede en opfølgning til Tingbjergundersøgelsen og kæmpede med svarprocenten fra forældregruppen var det ligeledes den boligsociale helhedsplan, der trådte til ved at aktivere nogle af de lokale fritidsjobbere, som den rådede over. Lokale teenagere blev således hyret til at ringe dørklokker hos forældre i Tingbjerg, hvilket ikke blot gav dem en lille økonomisk anerkendelse, men også bidrog til at give bydelens unge et medejerskab over den nye fortælling om bydelens børn og unge, som skolen og

dens samarbejdspartnere forsøgte at udbrede. Grupper af unge blev ligeledes gjort til ambassadører, der udbredte budskabet til lokale bydelsfester mm., og skolens elever gav interviews til medier, medvirkede i Go' Morgen Danmark mm.

Men hvad vigtigere er: den tætte infrastruktur om at understøtte skolen og skabe social mobilitet har bidraget til, at de sociale interventioner på baggrund af Tingbjergundersøgelsen ikke blot er blevet forankret i det eksisterende arbejde for at skabe en god skole. Skolen er gået skridtet længere.

Et eksempel handler fx om, at den har hyret de ældste elever til at læse højt for de yngste elever på skolen. Initiativet er blevet til, fordi man fra skolens side både har konstateret, hvilken positiv indvirkning det har på selvværd og skolemotivation for skolens elever, når de får et fritidsjob, og fordi forskellige evalueringer i løbet af de senere år generelt har påvist en positiv sammenhæng mellem fritidsjob og uddannelseschancer. Dermed opstod idéen til at hyre udskolingselever som læse-makere, der læser højt for elever i de mindre klasser. Ikke blot for at give de ældste elever et boost, men også for at skabe større ansvarsfølelse og sammenhold på tværs af klasser, og for at bidrage til en positiv fortælling om skolearbejde og læsning blandt de yngre elever, der spejler sig i de ældste elever. Normalt ville sådan en idé, være blot det: En idé, som ikke forfølges yderligere. For hvor realistisk er det, at kommunen vil betale? Da skoleledens fremlagde idéen for den boligsociale helhedsplan, lød svaret, at den hellere end gerne ville betale læsemakkernes løn. Da skolen ligeledes hyrede nogle af de ældste elever til at påtage en særlig rolle, hvor de fulgte yngre elever i skole om morgenen, var det ligeledes helhedsplanen, der betalte.

Dette er blot eksempler på, hvordan forsøget på at skabe en mere positiv fortælling og stolthed omkring det at være ung i Tingbjerg kombineres med konkrete initiativer for at styrke børn og unges selvværd, kulturelle kapital, kompetencer og fremtidstro. Udviklingen handler således ikke om, at man fra skolens side har rakt en finger i vejret og sagt, "vi tror på jeres børn". Den har været betinget af den tætte infrastruktur om at samarbejde om at skabe social mobilitet, som man finder i mange af landets udsatte områder. Når skolen har meldt ud, at den er lykkedes med at vende udviklingen på skolen, fordi den har arbejdet "databaseret" for at skabe en mere positiv fortælling om skolen, er der ganske vist tale om tal, der afliver myter og negative antagelser om skolens elever. Men både resultaterne og udmeldingerne om, at man på Tingbjerg skole nu vil arbejde for et ideal om at tro på, at alle børn vil og kan skole og uddannelse ville formentlig ikke være blevet udbredt i bydelen som helhed og bidraget til, at flere forældre vælger skolen til, hvis det ikke var den tætte sammenvævning af aktører i bydelen, der understøtter den.

Kontinuitet og tillidsfyldte relationer som den bedste investering

Udover den lokale helhedsplan, med hvad der deraf følger af ressourcer og muligheder, er Tingbjerg Skole også blevet understøttet i dens ambitioner om et *turn around* fra kommunalt hold. Således har skolen fået opbakning til at integrere skole og fritidsliv tættere ved, at eleverne får kontingentfritagelse til at gå i fritids- og ungdomsklub, og skolen har fået ressourcer til at indfri en ambition om at have to voksne til stede i løbet af timerne for at kunne understøtte både læring og relationer til elevernes bedst muligt.

I forhold til at kunne stille retvisende forventninger er netop relationer og kontinuitet afgørende. Forskningslitteraturen peger på, at desto bedre undervisere kender deres elever, desto bedre er de til at bedømme elevernes faglige niveau, hvorfor kontinuitet i forhold til medarbejdergruppen er en forudsætning for at kunne stille positive forventninger og møde eleverne, hvor de er.

Dette viste sig blandt andet også i "Københavnsprojektet". På tværs af de 8 skoler, der indgik i projektet var det omkring 80 procent af eleverne, som svarede, at de var glade for at gå i skole. Men der var udsving. Hver gang jeg kunne se, at en skoleklasse stak ud fra dette gennemsnit ved, at kun halvdelen var glade for at gå i skole, var svaret fra skolen det samme: Der har været stor "uro" omkring den pågældende klasse. Når man spurgte yderligere ind, viste det sig, at "uro" dækkede over stor medarbejderudskiftning og eventuelle konflikter, hvilket igen bidrog til skoleskift og utryghed blandt eleverne. I de pågældende klasser med lav skoletrivsel manglede den tætte relation til lærere og pædagoger og uden den, dannes der let grobund for uretmæssigt lave forventninger til eleverne – fra både voksne og børn – og en skolekultur, der er præget af manglende stolthed omkring at være elev i den pågældende klasse. Ovenstående er ikke en konklusion, der drages i den færdige rapport om "Københavnsprojektet", men udtryk for min subjektive fortolkning, der kan nærme sig anekdotisk "bevisførelse" fra min side.

Når jeg medtager det i denne tekst, er det blandt andet for at advare imod et quick fix, når det handler om at vende en skoles udvikling til det bedre.

Den tætte og tillidfyldte relation mellem lærere, pædagoger og elever udgør den basale "infrastruktur", når vi snakker trygge læringsrum og trivsel i folkeskolen. Og hvis den er i stykker, nytter det formentlig ikke meget at forsøge at lappe på andre dele af fundamentet ved at tale om "positive og retvisende forventninger". For hvordan kan man forvente dette muligt, hvis medarbejderne ikke kender eleverne og deres baggrund tilstrækkelig, og hvordan kan man forvente, at eleverne udviser det fornødne mod til at blotte sig i en undervisningsituation over for voksne, de ikke føler sig trygge ved?

Netop dette har man også taget konsekvensen af i Tingbjerg. Da skolen igangsatte sit *turn around* på baggrund af Tingbjergundersøgelsen, ændrede man selve strukturen for, hvordan lærere og pædagoger følger eleverne for at sikre mere kontinuitet og tættere relationer til eleverne for rent faktisk at kunne stille de rette forventninger til dem.

I stedet for den klassiske struktur, der gør sig gældende på de fleste af landets skoler, hvor medarbejderteamet skiftes ud ved overgangen mellem 0. og 1. klasse, så følger det samme team af lærere og pædagoger fra starten af deres skoletid og op til 5. klasse. Herefter er det et nyt team af lærere og pædagoger, der fører eleverne fra 5. klasse op til folkeskolens afgangsprøverne. Pædagogerne spiller en væsentlig rolle i skolearbejdet og særligt i forhold til relationsdannelsen, hvilket kan være særligt vigtigt for de elever, hvor der kan være brug for ekstra støtte og til at gå i dialog med forældre om det gode skoleliv.

Det afgørende for en sund læringsproces er tætte, tillidsfyldte relationer, kontinuitet og det at man møder eleverne, hvor de er. Derfor handler det ikke bare om at stille positive, men *retvisende* forventninger. Elever der er fagligt bagud, får således ikke meget ud af at få at vide, at de skal "tro på

sig selv” uden at sådanne udsagn følges op af faglig og social støtte, som det sker på Tingbjerg Skole.

Det der er blevet kaldt “Miraklet i Tingbjerg” vil forhåbentlig give genlyd ud over en enkelt bydels grænser. I sidste ende er det ikke mirakler, der skaber social mobilitet og en større grad af lighed i livschancer.

En investering i trygge, tillidsfyldte relationer forudsætter kontinuitet i medarbejderstaben og en fælles positiv skolefortælling, der rækker ud over skolens fysiske rum. Dette har formentlig en større og mere blivende positiv effekt end at få besøg af nogle eksterne forskere med års mellemrum. Den nyere historie om Tingbjerg Skole og bydelens generelle positive udvikling kan forhåbentlig inspirere andre skoler og områder i landet samt politikere og menigfolk, der tror på en stærk folkeskole som en lille offentlighed, som både bidrager til lighed i livschancer og opdrager vor børn til at indgå som medborgere i den større offentlighed.

Litteraturliste – og videre læsning:

Aydin Soei, Nordvestundersøgelsen – sociale overdrivelser og fritidsliv blandt unge i Københavns Nordvestkvarter, 2021

Aydin Soei, Omar – og de andre. Vrede unge mænd og medborgerskab, Gads Forlag, 2018

Deborah Nusche, Gregory Wurzburg og Breda Naughton, OECD Reviews of Migrant Education Denmark, marts 2010

Flemming Balvig, Lars Holmberg & Anne-Stina Sørensen, Om forebyggelse af risikoadfærd – erfaringer fra Ringstedforsøget, 2005

Flemming Balvig Balvig og Lars Holmberg, Flamingoeffekten, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2014

Flemming Balvig, Lars Holmberg & Aydin Soei, TINGBJERGUNDERSØGELSEN – Om risikoadfærd og sociale overdrivelser blandt børn og voksne i Brønshøj og Tingbjerg, 2017

Flemming Balvig, Lars Holmberg & Aydin Soei, Københavnsprojektet: FORESTILLINGER OG VIRKELIGHED OM SKOLETRIVSEL - et forsøg på at mindske sociale misforståelser og øge skoleglæde blandt elever på skoler i udsatte områder, 2023

Lee Jussim & Kent D. Harber, Teacher Expectations and Self-Fulfilling Prophecies: Knowns and Unknowns, Resolved and Unresolved Controversies, I Personality and Social Psychology Review 2005, Vol. 9

Lucie Cerna, Ottavia Brussino, Cecilia Mezzanotte, The resilience of students with an immigrant background: An update with PISA 2018. OECD Education Working Papers No. 261, 2021

Marco Damgaard, “Miraklet i Tingbjerg”, Forlaget Grønningen, 2025

“Dette virker – Læreres forventninger til tosprogede elever”, Undervisningsministeriet, Rambøll Management, 2007